

Accountor Ekonomi & Rådgivning AB
Box 1126
111 81 Stockholm

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Accountor Ekonomi & Rådgivning AB, 556583-7803, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 5 000 000 (fem miljoner) kronor.

Sammanfattning

Bolaget bedriver verksamhet inom bokföring, redovisning och skatterådgivning och har sitt säte i Stockholm. Bolaget är registrerat i Bolagsverkets register mot penningtvätt (penningtvättsregistret) och bedriver enligt registret följande verksamhet: bokföring, redovisning, skatterådgivning.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 juli 2018 till och med den 15 juni 2020 (tillsynsperioden).

Granskningen visar att bolaget brister i nästintill samtliga delar av penningtvättsregelverket. Bolaget saknar en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning och rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är i övrigt bristfälliga. Bolaget har således inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse.

Länsstyrelsens bedömning, efter genomförd granskning, är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört en avsevärd ökad risk för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket till övervägande del är av allvarlig art och att överträdelserna pågått under hela den tidsperiod som omfattas av Länsstyrelsens granskning.

Överträdelserna av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 5 000 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig verksamhet som avser bokförings- och redovisningstjänster samt skatterådgivning.²

Bokförings- och redovisningstjänster samt skatterådgivning tillhör den så kallade rådgivningssektorn. Rådgivningssektorn löper risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, exempelvis genom användning av klientmedelskonton, rådgivning samt godkännande av felaktiga intyg och andra handlingar.³

När det gäller bokföringstjänster- och redovisningstjänster löper dessa tjänster risk att utnyttjas för att legitimera illegala transaktioner och regelbrott. Tillvägagångssätt kan exempelvis vara osanna fakturor, felaktiga underlag samt illegala pengar genom dagskassor. Det är en fördel för kriminella att godkännas av en rådgivare som granskat dess underlag.⁴

Skatterådgivare eller andra rådgivare med ekonomisk bakgrund används av kriminella för rådgivning och transaktionshjälp vid själva brottsplanen. Detsamma gäller vid vinsthanteringen. Till exempel används rådgivnings- och transaktionstjänster vid investeringar i legala sektorer. Rådgivarnas roll kan exempelvis underlätta etableringen av utländska företagsstrukturer, tillgången till utländska bankkonton och kontokort och därmed även till att konsumera brottsvinsterna.⁵

Bolaget är registrerat i Bolagsverkets register mot penningtvätt och bedriver enligt registret följande verksamhet: bokföring, redovisning samt skatterådgivning. Bolaget bedriver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Med

² 1 kap. 2 § första stycket 19 och 20 penningtvättslagen.

³ Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (BRÅ 2015:22) s. 118.

⁴ BRÅ 2015:22 s. 123.

⁵ BRÅ 2015:22 s. 41 och 121.

anledning av att bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁶

Länsstyrelsen har den 15 juni 2020 förelagt bolaget att komma in med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt annan dokumentation som enligt penningtvätsregelverket ska finnas i bolaget. Bolaget förelades även att komma in med sex anonyma exempel på faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder. Av dessa skulle två exempel avse åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad normal risk, två då kundrelationen är förknippad med låg risk samt två där kundrelationen är förknippad med hög risk. Bolaget förelades även att komma in med uppgifter om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats samt som inte rapporterats till Finanspolisen under tillsynsperioden.

Bolaget kom in med yttrande och handlingar i ärendet den 12 oktober 2020. Länsstyrelsen gav den 2 september 2021 bolaget tillfälle att komma in med kompletterande handlingar och uppgifter bland annat med anledning av att det i bolagets tidigare inskickade material framgick hänvisningar till andra interna dokument hos bolaget.

Bolaget kom den 5 oktober 2021 in med yttrande samt kompletterande handlingar och uppgifter.

Länsstyrelsen har därefter den 21 oktober 2022 begärt att bolaget ska redogöra för hur stor del av bolagets omsättning under tillsynsperioden som avser tillsynspliktig verksamhet som faller under Länsstyrelsens tillsyn. Bolaget besvarade denna begäran den 1 november 2022. Länsstyrelsen har därefter den 10 november 2022 och den 23 januari 2022 förelagt bolaget inkomma med kompletterande uppgifter avseende den tillsynspliktiga verksamheten.

Bolaget har den 22 november 2022 samt den 6 februari 2023 kommit in med yttranden.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvätsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som

⁶ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁷ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.⁸ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁹ och utvärderas årligen.¹⁰

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har gett in ett dokument med beteckningen ”Allmän riskbedömning av Accountor Ekonomi & Rådgivning AB – i enlighet med Penningtvättslagen – PTL (eng. AML)”. Av dokumentet under rubriken *3.1 Generell riskbedömning av våra tjänster* framgår att bolaget i sin verksamhet fullföljer lagkrav varför den generella risken för penningtvätt är liten. Bolaget anför att det till exempel inte accepterar avsaknad av underlag eller bristande underlag och att korrekta underlag och relevans krävs för varje transaktion. Dessutom görs rimlighetsanalyser i samband med löpande leveranser och månads- eller kvartalsrapporteringar. Under samma rubrik framgår vilka huvudsakliga tjänster bolaget tillhandahåller samt vilken risknivå dessa tjänster är förknippade med.

Av dokumentet under rubrikerna *3.2.1* till *3.2.4* framgår övriga riskfaktorer i form av distributionskanaler, geografiska riskfaktorer, verksamhetsspecifika omständigheter samt kunder. Vad gäller distributionskanaler framgår att det inte föreligger risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism i bolagets leverans av sina tjänster utan risken kan föreligga i ett tidigare skede, i kundens inleverans och bolagets bearbetning. När det kommer till geografiska faktorer erbjuds bolagets tjänster [REDACTED] och när det kommer till verksamhetsspecifika omständigheter framgår att bolaget har många olika interna säkerhetsaspekter. Angående kunder har bolagets kundstruktur inget framträdande fokus inom specifika branscher, men många av bolagets kunder verkar dock inom områden som [REDACTED]. Bolaget har ett fåtal kunder med högre risk såsom [REDACTED] och kunder som [REDACTED].

⁷ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁸ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

⁹ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

¹⁰ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget framför under rubriken 3.3 *Riskprofiler* att det bedömer risken inom distributionskanaler, geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter som väldigt låg. Bolaget anför att det i stället fokuserar på kunderna och deras riskprofiler. Bolaget redogör under rubriken 3.3.1. *Kundens riskprofil* bland annat för omständigheter som gör att bolaget inte inleder affärsförbindelser med kunder. Bolaget redogör även för kriterier för om risken med kunden är låg, medel eller hög. I samband med detta redogör bolaget även för länder med hög risk samt transaktioner med hög risk. Under rubriken 3.4 framgår att bolaget bedömer att det har fåtal kunder inom risknivån låg, övervägande andel kunder inom risknivån medel och en mindre andel kunder inom risknivån hög.

Bolaget framför under rubriken 4. *Riskbedömning av Accountor sammantaget*, att den allmänna risknivån i verksamheten sammanfattningsvis bedöms till medel.

Vidare uppger bolaget i dokumentet ”Accountors rutiner för att förhindra penningtvätt/finansiering av terrorism” under rubriken 3. *Bedömning av generell risknivå för byrån* att viktiga delar i bedömningen av bolagets generella riskprofil, vad avser risken att utnyttjas för penningtvätt vid erbjudna tjänster, baseras på ett antal förhållningssätt. Av dokumentet framgår bland annat att tjänster inom löpande redovisning normalt bedöms som låg risk och att kundstruktur med låg eller ingen mötesfrekvens med kunderna normalt bedöms öka risken.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets allmänna riskbedömning innehåller flertalet brister. Skälen för myndighetens bedömning följer nedan. Inledningsvis vill dock Länsstyrelsen påpeka följande. Av dokumentet med beteckningen ”Allmän riskbedömning av Accountor Ekonomi & Rådgivning AB – i enlighet med Penningtvättslagen – PTL (eng. AML)” under rubriken 3.1 *Generell riskbedömning av våra tjänster* framgår att bolaget bedömer att lönehantering är förknippad med låg risk. Bolaget har senare i yttrande till Länsstyrelsen uppgett att de tjänster som det definierar såsom lönehantering/lönetjänster inte utgör en bokföringstjänst och därmed inte är tillsynspliktig. Länsstyrelsen finner inga skäl att i nuläget ifrågasätta bolagets bedömning i denna del. Dock vill Länsstyrelsen påpeka följande. Eftersom bolaget bedömt att delar av dess verksamhet inte omfattas av nu aktuellt regelverk ska faktorer hänförliga till denna del av verksamheten inte vägas in och påverka den sammantagna risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism avseende den del av verksamheten som omfattas av penningtvättsregelverket på så sätt det gör och som framgår av bolagets dokument ”Allmän riskbedömning av Accountor Ekonomi & Rådgivning AB – i enlighet med Penningtvättslagen – PTL (eng. AML)”.

Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att den allmänna riskbedömningen ska besvara frågan *om* och *hur* verksamhetsutövarens tjänster kan användas för att dölja brottsligt åtkommen egendoms samband med brott eller brottslig verksamhet. Vid bedömningen ska verksamhetsutövaren bland annat beakta möjliga tillvägagångssätt för penningtvätt eller finansiering av terrorism, det vill säga sådana förfaranden som verksamhetsutövaren själv har uppmärksammat eller som den har fått information om från exempelvis tillsynsmyndigheter, brottsbekämpande myndigheter eller från samordningsorgan.¹¹

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget inte identifierat *samtliga* tjänster det tillhandahåller och som omfattas av penningtvättslagen. Bolaget har såsom framgått ovan uppgett att det redogjort för sina *huvudsakliga* tjänster d.v.s. inte samtliga tjänster de tillhandahåller. Bolaget har vidare inte identifierat vilka tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende bolagets tjänster.

De exempel på hur redovisnings- och bokföringstjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget redogjort för under rubriken *3.3.1 Kundens riskprofil* under rubriken *Exempel på transaktioner med hög risk* ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Detta då det inte framgår hur dessa tillvägagångssätt utgör en risk just med bolagets tjänster. Bolaget har då heller inte haft förutsättningar att analysera och bedöma hur respektive tjänst som bolaget tillhandahåller kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism samt hur stor risken är för att de identifierade riskerna inträffar. Att som bolaget gjort enbart ange att exempelvis tjänster inom löpande redovisning normalt bedöms som låg risk innebär inte att bolaget har redogjort för samt analyserat och bedömt hur bolagets tjänster kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet.

Oaktat det ovan anförda har bolaget framfört att den generella risken är liten för penningtvätt då exempelvis avsaknad av underlag eller bristande underlag inte accepteras. Att enbart konstatera att risken är generellt liten utgör inte någon analys eller bedömning av vilka egenskaper i bolagets tjänster som gör dem sårbara för försök till penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sammantaget framgår inte hur ett utnyttjande av bolagets tjänster rent faktiskt skulle kunna gå till.

Bolaget har heller inte analyserat eller bedömt vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende olika riskfaktorer. Bolaget har visserligen kommit fram till

¹¹ Prop. 2016/17:173 ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” s. 510.

att risken, vad gäller ovan nämnda riskfaktorer, är väldigt låg men detta utan att närmare analysera eller motivera sin bedömning. Det saknas en systematisk genomgång av hur olika riskfaktorer såsom bolagets kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsamhetspecifika omständigheter påverkar risken för att bolagets tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen kan konstatera att vissa av dessa avgivna ”transaktioner med hög risk” utgör exempel på hur redovisnings- och bokföringstjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det framgår dock inte hur dessa tillvägagångssätt utgör en risk just med bolagets kunder.

Bolaget redogör här till för olika typer av branscher, såsom det får förstås, är förenade med hög risk. Det framgår heller inte om redogörelsen avser branscher som bolagets kunder är verksamma inom och om det därigenom är risker som är aktuella i bolagets verksamhet.

Bolaget har i avsaknad av en analys och bedömning av hur olika riskfaktorer var för sig och i kombination med varandra kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism saknat förutsättningar för att kunna bedöma hur stor risken är för att detta sker. Bolaget har trots detta uppgett att den sammantagna risken för att bolagets tjänster utnyttjas för penningtvätt är medel. Såsom Länsstyrelsen bedömt ovan har dock bolaget inte analyserat och bedömt hur bolagets tjänster och övriga faktorer kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Förutsättningar har därför saknats för att göra en sammanvägd bedömning av hur stor risken är för att de tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Att dessa omständigheter vägs in framgår inte av bolagets allmänna riskbedömning.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte har vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna – hot och sårbarhet – med verksamhetens tjänster, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer samt verksamhetspecifika omständigheter.

Syftet med en allmän riskbedömning är att besvara frågan om och hur bolagets tjänster kan användas för att dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget saknat adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättslagen varför bolaget, under tillsynsperioden, saknat insikt om hur verksamhetens tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av penningtvätt.

Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av vad som angetts ovan att bolaget saknar en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning av verksamheten vilket utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden, Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹²

Vid riskklassificeringen av en kund ska verksamhetsutövaren bland annat beakta faktorer som kan tyda på låg respektive hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som framgår av penningtvättslagen.¹³ Omständigheter som tyder på låg respektive hög risk kan ha betydelse vid riskklassificeringen av kunden och således också vid bedömningen av hur omfattande kundkännedomsåtgärder som behövs för att kunna hantera risken. Varje kund ska efter en helhetsbedömning tilldelas en egen riskklassificering och åtgärder för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.¹⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att göra och dokumentera i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. I avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med *utgångspunkt* i bolagets allmänna riskbedömning.

¹² 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

¹³ 2 kap. 4–5 §§ penningtvättslagen.

¹⁴ Prop. 2016/17:173 s. 259.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹⁵ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹⁶

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas när en affärsförbindelse etableras.¹⁷ Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁸ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁹ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.²⁰

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kändedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka risken som kan förknippas med kunden.²¹ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²²

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²³ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk.

¹⁵ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

¹⁶ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁷ 3 kap. 4 § penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 7–8 §§, 10–11 §§ penningtvättslagen.

²⁰ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

²¹ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²² 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²³ Prop. 2016/17:173 s. 248.

Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²⁴

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁵

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt dokumentera²⁶ vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²⁷ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²⁸ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståndet skedde.²⁹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att innehållet i de rutiner och riktlinjer som verksamhetsutövaren har utarbetat för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska återspegla de risker som identifierats i den allmänna riskbedömningen. Med anledning av att bolaget saknar en adekvat och

²⁴ 3 kap. 15–16 §§ penningtvättslagen.

²⁵ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²⁶ 3 kap. 3 § andra och tredje stycket, 4 § andra och tredje stycket, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁷ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁸ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁹ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

verksamhetsanpassad allmän riskbedömning har bolaget således inte haft förutsättningar att upprätta sådana rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder som följer av penningtvättsregelverket.

Oaktat det ovan framförda vill Länsstyrelsen framföra följande avseende bolagets rutiner och riktlinjer för kundkännedom.

Av bolagets dokument ”Accountors rutiner för att förhindra penningtvätt/finansiering av terrorism” under rubrikerna *4 Nya uppdrag – kundkännedom och riskbedömning, 4.1 Grundläggande åtgärder för kundkännedom, 4.2 Skärpta åtgärder samt 4.3 Antagande av ny kund* framgår bland annat följande. Bolaget utför grundläggande åtgärder och i vissa fall skärpta åtgärder för kundkännedom innan en affärsförbindelse etableras. För att skapa förutsättningar för god kundkännedom och dokumentera uppgifterna om kunden använder bolaget flikarna *Basic info, Start & New your client* i bolagets kundregister för att identifiera affärsrelationens syfte och art, kundens registreringar hos myndigheter, ekonomiska förutsättningar och ägaren, ledningen samt den verkliga huvudmannen.

Bolaget uppger vidare i ovan nämnda dokument vilka omständigheter som bolaget särskilt har att tänka på. Det kan exempelvis vara om underlag hämtats in som visar att personen har rätt att företräda kunden samt om verksamhetens syfte och art framgår av registreringsbevis och företagsbeskrivningar. Bolaget uppger vidare under rubriken *Viktig information om identitetskontroller* bland annat att huvudman kontrolleras mot Bolagsverkets register, att ID-kontroll av fysiska personer sker genom att körkort, pass eller annan id-handling visas och kopieras vid ett fysiskt besök. Uppgifterna kan också kontrolleras genom elektronisk legitimation och sparas. Det framgår även att ID-kontroll av juridisk person sker genom kontroll av registreringsutdrag samt att företrädare även ska visa id-handling och att uppgifterna ska sparas. Id-handlingens korrekthet ska verifieras på annat sätt om kontakten med företräden inte sker genom fysiskt möte.

Vad gäller skärpta åtgärder för kundkännedom anger bolaget att om tillräcklig information saknas efter kontroll enligt de grundläggande åtgärderna krävs ytterligare åtgärder för att få god kundkännedom. Omfattningen av kontrollen varierar från fall till fall. Situationer som kräver ytterligare kontroll är till exempel att kontakt inte kan ske med kunden genom ett fysiskt möte eller att id-handlingarna av normalt förekommande typ saknas.

Bolaget uppger att det utöver kundkännedom gör en bedömning av kundens verksamhet innan ett nytt uppdrag antas. Detta i syfte att bland annat skaffa kunskap om kundens verksamhet och kunna bedöma om bolaget har rätt kompetens för uppdraget. Bedömningen sker enligt fliken *New your client*.

Bolaget redogör vidare i det aktuella dokumentet under rubriken 5 *Befintliga uppdrag – fortlöpande uppföljning* för att bolaget analyserar befintliga kunder för att hålla informationen om kunden aktuell och uppdaterar informationen om förändringar skett. Syftet är att bedöma om risken för penningtvätt är enligt befintlig bedömning eller om den har förändrats. Bolaget analyserar löpande exempelvis kundernas ägarstruktur, kundens produkter och tjänster med mera. Bedömningen sker enligt styrande dokument "Omprövning uppdrag per AO_Årlig kontroll".

Av dokumentet "Omprövning uppdrag per AO_Årlig kontroll" framgår att bolaget ställer ett antal frågor som kan besvaras genom ja/nej samt en kommentar. Frågorna avser regeluppfyllnad, verksamheten samt uppdragsgivaren. Detta kan i sin tur rendera i att misstanke finns eller att uppdraget är kontrollerat och bedöms oförändrat utan risk.

Slutligen har bolaget även gett in ett utdrag ur bolagets "Konsulthandbok" avseende avsnittet kundkännedom. Av handlingen framgår inledningsvis vilka funktioner inom bolaget som gör vilka kundkännedomsåtgärder samt bedömer kundens risknivå. Det är i slutändan kundansvarig som ansvarar för att samtliga kundkännedomsdelar är genomförda samt uppdaterade. Vad gäller ID-kontroll så ska uppgifterna om juridiska personer och dess företrädares behörighet kontrolleras mot registreringsbevis, registerutdrag eller uppgifter från andra tillförlitliga eller oberoende källor. Genomförd ID-kontroll i form av registerutdrag (registreringsbevis eller utdrag från Alla bolag), digitalt signerat avtal eller id-handling ska sparas som bifogade filer i *Client Master*. Registreringsbevis eller motsvarande registerutdrag bör inte vara äldre än en vecka när kontrollen utförs. För närvarande används oftast Alla bolag.

När det gäller identifiering av fysiska personer, juridiska personers företrädare och verklig huvudman framgår vidare att för kunder på distans begärs vidimerad Id-handling från kund. Vid ID-kontroll av utländska kunder kan som komplement till vidimerad kopia på Id-handling från kund en bekräftelse skickas till kundens folkbokföringsadress eller motsvarande tillförlitlig adress samt genomföra digitalt möte med kamera för att se att personen är densamma som på ID-handlingen. Vid fysiskt möte med kunden skannas ID-handlingen. Om kunden inte vill detta ska uppgifterna i stället noteras och signeras med namn och datum för kontrollen. Bolaget kan även genomföra en ID-kontroll av svenska kunder genom digital signering av avtal med e-legitimation.

För kunder som bolaget haft sedan före 2018 finns ytterligare sätt att räkna som ID-kontroll. Kunden har gett konsult hos bolaget tillgång till skattekonto och kunden har legitimerat sig digitalt med bank-ID

mot Skatteverket. Om företrädare för bolaget har ändrats så ska ny ID-kontroll genomföras.

Bolaget redogör vidare i "Konsulthandboken" för begreppet verklig huvudman. Vid kontroll av verklig huvudman kopieras namnet på den eller de som är verkliga huvudmän enligt Bolagsverkets register in i bolagets system under fliken *Know your client* med namn och telefonnummer. Om verklig huvudman saknas ska i stället såsom alternativ verklig huvudman skrivas in styrelseordförande följt av namn och födelseår. Bolaget uppger även, något längre fram i dokumentet, att till alternativ verklig huvudman kan utses styrelseordförande, den verkställande direktören eller en motsvarande befattningshavare. Även den alternativa verkliga huvudmannens identitet ska som huvudregel kontrolleras. Här behöver bolaget närmare utreda kundens ägarförhållanden och kontrollstruktur genom att fråga om detta.

Det framgår vidare av dokumentet hur medarbetare på bolaget ska göra för att hitta den verkliga huvudmannen i Bolagsverkets register.

Det framgår vidare vad gäller personer i politiskt utsatt ställning (PEP) att bolaget i första hand frågar kund om de eller någon av deras familjemedlemmar eller medarbetare är PEP. Om svaret från kund inte upplevs som tillförlitligt ska sökningar göras mot PEP-listor. För kunder som är PEP har bolaget att vidta skärpta åtgärder. Det innebär att alltid ta reda på varifrån de tillgångar kommer som hanteras i en affärsförbindelse eller enstaka transaktion.

Rutiner och riktlinjer ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer.³⁰ Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i den allmänna riskbedömningen. Med beaktande av detta bedömer Länsstyrelsen att bolagets rutiner och riktlinjer för kundkännedom är bristfälliga. Skälen till detta är följande. Bolaget har uppgett att såväl fysiska som juridiska personer ska identifieras och att uppgifterna ska sparas. Det framgår dock inte vilka handlingar bolaget avser med annan id-handling.

Vad gäller kontroll av kundens identitet genom att kunden har gett bolaget tillgång till dess skattekonto hos Skatteverket, dvs. att Skatteverket kontrollerat kundens identitet har Länsstyrelsen följande att anföra. En verksamhetsutövare kan under vissa, i penningtvättslagen angivna, omständigheter förlita sig på åtgärder för kundkännedom som vidtagits av utomstående.³¹ Av penningtvättslagen framgår dock även att det endast är vissa särskilt

³⁰ Prop. 2016/17:173 s. 212 ff.

³¹ Se 3 kap. 21 § penningtvättslagen.

angivna personer som anses utgöra sådana utomstående som avses härom.³² Skatteverket är inte en sådan utomstående som avses i penningtvättslagen och bolaget kan därför inte förlita sig på åtgärder för kundkännedom som vidtagits av myndigheten.

Vidare saknar bolaget rutiner för att kontrollera företrädares behörighet då kunden är en fysisk person. Vad gäller verklig huvudman är det inte alltid tillräckligt att göra en kontroll av uppgifterna i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän utan risken med kundrelationen kan medföra att ytterligare kontroller av den verkliga huvudmannen behöva göras. Vad gäller alternativ verklig huvudman kan Länsstyrelsen konstatera att bolagets rutiner är motsägelsefulla på så sätt att det både framgår att som alternativ verklig huvudman ska utses styrelseordföranden samt att till alternativ verklig huvudman ska utses den person som bedöms ha mest inflytande. Det framgår heller inte hur bolaget kontrollerar om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifieras som ett högriskredjeland.

Vad gäller PEP framgår det inte vilka ytterligare åtgärder, utöver att ta reda på varifrån de tillgångar som hanteras inom ramen för affärsförbindelsen eller enstaka transaktioner, som bolaget har att vidta ifall det visar sig att kunden är PEP.³³

Bolaget uppger i "Accountors rutiner för att förhindra penningtvätt/finansiering av terrorism" att det utför grundläggande åtgärder för kundkännedom samt dokumenterar dessa bland annat avseende affärsrelationens syfte och art. Det framgår dock inte av handlingarna i ärendet hur bolaget inhämtar uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art i samband med att affärsförbindelsen inleds vilket är en brist. Att bolaget särskilt ska tänka på att verksamhetens syfte och art framgår av registreringsbevis eller företagsbeskrivningar är ingen fastlagd rutin och svarar därför heller inte på hur bolaget hämtar informationen, vilket är en brist.

Enligt penningtvättslagen finns krav på att verksamhetsutövare ska ha skärpta åtgärder för kundkännedom när det är motiverat för att hantera risken som kan förknippas med kundrelationen. Bolaget redogör för situationer som kräver ytterligare kontroll av kunden för att bolaget ska uppnå god kundkännedom. Det framgår dock inte vad dessa skärpta åtgärder består av eller vilka uppgifter som ska begäras in eller hur de ska begäras in, vilket är en brist.

Vad gäller fortlöpande uppföljning styrs den i likhet med övriga åtgärder för kundkännedom av den risk som kan förknippas med kundrelationen. Det innebär att den löpande uppföljningen bör vara

³² Se 3 kap. 22 § penningtvättslagen.

³³ Se 3 kap. 19 § penningtvättslagen.

mer omfattande och ske med högre frekvens ju högre risken i kundrelationen är.³⁴

Bolaget har uppgett att det löpande följer upp kunden för att hålla informationen om kunden aktuell. Det framgår även av bolagets dokument "Omprövning uppdrag per AO_Årlig kontroll" att bolaget exempelvis noterar om dess kund förändrat ledning eller ägare under året. Det framgår dock inte att bolaget följer upp, kontrollerar samt dokumenterar grundläggande kundkännedomsuppgifter såsom exempelvis vem som företräder bolaget, verklig huvudman, PEP eller affärsförbindelsens syfte och art, vilket är en brist. Bolagets fortlöpande uppföljning, att bedöma av handlingarna, styrs heller inte av den risk som kan förknippas med den enskilda kundrelationen, vilket även det är en brist. Bolaget uppger enbart att uppföljningen sker årligen eller så snart en förändring eller händelse påkallar detta. Vad det rör sig om för förändring eller händelse framgår heller inte.

Länsstyrelsen har i sina förelägganden den 15 juni 2020 samt 9 september 2021 begärt att få del av sex exempel på faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom, det vill säga kopior på de dokument eller uppgifter som bolaget inhämtat inom ramen för vidtagna kundkännedomsåtgärder. Bolaget har kommit in med handlingar till Länsstyrelsen avseende ■ av bolagets kunder. Handlingarna består av utdrag ur bolagets kundsystem *Client Master* under fliken *Know your client*. Utdraget består av uppgifter om kund samt kundens risknivå och bedömning av fastställd risknivå. Bolaget har i yttrande till Länsstyrelsen den 5 oktober 2021 uppgett att de utdrag som myndigheten har fått del av är från bolagets kundsystem och utgör bolagets dokumentation kring kundkännedomsprocessen. Det som syns i utdraget är det som är kontrollerat. Dessutom finns enligt bolaget avtal, registerutdrag, inskannade ID som bilagor i kundsystemet för respektive kund. Dessa handlingar har dock inte getts in till Länsstyrelsen. Bolaget ger vidare exempel på hur dokumenteringen av kundkännedomsuppgifter görs. Vid kontroll av verklig huvudman i Bolagsverkets register anges datum för kontroll och namn på den verkliga huvudmannen i bolagets register. Vid ID-kontroll kan det framgå att bolaget har ett digitalt signerat avtal med kunden, exempelvis signerat av kundens firmatecknare. Vidare kan det i bolagets system framgå att kunden är kontrollerad vad gäller PEP och huruvida kunden är PEP eller inte.

Länsstyrelsen har vid två tillfällen begärt att få del av handlingar avseende faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom avseende sex av bolagets kunder. Bolaget har trots detta inte kommit in med begärda handlingar, men i yttrande uppgett att exempelvis registerutdrag och inskannade ID finns som bilagor i bolagets kundsystem. Med anledning av att bolaget trots Länsstyrelsens

³⁴ Prop. 2016/17:173 s. 527f.

begäran inte kommit in med faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom utgår Länsstyrelsen ifrån att bolaget saknar sådana dokumenterade handlingar. Även detta är en brist.

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget under tillsynperioden inte, genom att det saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, haft möjlighet att tilldela sina kunder verksamhetsanpassade riskprofiler och att bolaget inte haft de dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom som krävs enligt regelverket under den aktuella tillsynsperioden. I avsaknad av ovan angivna har bolaget därför inte haft förutsättningar att kunna bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom. Bolaget har även därigenom saknat förutsättningar att i praktiken inhämta uppgifter om sina kunder i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedom. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken.

Underlåtenheten att upprätta rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder och att utföra dessa i praktiken har enligt Länsstyrelsens bedömning medfört ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer som underlåtenheten att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken är allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte beaktat förbud mot att ingå affärsförbindelser om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom har ingått eller upprätthållit, i vart fall, de affärsförbindelser som ingått i Länsstyrelsens stickprovskontroll. Överträdelsen av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska se till att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag.³⁵ Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som

³⁵ 2 kap. 14 § penningtvättslagen.

verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³⁶ Verksamhetsutövaren ska dokumentera utbildningar som genomförs. Av dokumentationen ska det framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.³⁷

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.³⁸

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³⁹

Länsstyrelsens bedömning

Som svar på Länsstyrelsens begäran att bolaget ska redovisa hur bolaget ser till att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättsregelverket hänvisar bolaget till dokumentet ”Accounters rutiner för att förhindra penningtvätt/finansiering av terrorism”. Av dokumentet under rubriken *8 Information, utbildning och skydd av medarbetare* framgår att alla medarbetare informeras om penningtvättslagen vid anställningens start. Vidare framgår att minst en gång per år hålls personalmöte med information och diskussion runt risken för att bolaget kan bli indraget i penningtvätt. Mötestillfällen dokumenteras. Kvalitetsansvarig genomgår fortlöpande utbildning för att säkerställa att kunskaperna hålls aktuella.

Bolaget har som svar på Länsstyrelsens begäran om att få del av dokumentation av utbildningar som genomförts under tillsynsperioden gett in ett dokument benämnt ”Utbildningar inom PTL 2018-07-01 – 2020-06-15” som avser dokumentation av de utbildningar som bolaget tillhandahållit sina anställda under perioden. Av dokumentet framgår

³⁶ 2 kap. 8 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁷ 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁸ 2 kap. 15 § första stycket penningtvättslagen.

³⁹ 2 kap. 15 § andra stycket penningtvättslagen.

datum för utbildningen, namnet på utbildningen samt vem/vilka som varit målgruppen för utbildningen. Vidare framgår om utbildningen har hållits fysiskt eller varit webbaserad, hur många som deltagit samt hänvisning till deltagarförteckning.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget inte har visat att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag. Bolaget har visserligen gett in en sammanställning där det framgår att bolaget tillhandahåller utbildning till olika medarbetargrupper. Det framgår dock inte vad utbildningarna innehåller, vilket är ett krav enligt penningtvätsregelverket⁴⁰, och det går därför inte att bedöma om utbildningarna varit sådana som krävs för att kunna fullgöra bolagets skyldigheter enligt penningtvättslagen. I avsaknad av redogörelse för utbildningarnas innehåll går det heller inte att avgöra om frekvensen avseende utbildningarna är tillräckliga utifrån medarbetarnas arbetsuppgifter och funktioner.

Som svar på Länsstyrelsens begäran att redovisa de rutiner som finns i bolaget för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvätsregelverket hänvisar bolaget till sitt dokument ”Accounters rutiner för att förhindra penningtvätt/finansiering av terrorism”. Av dokumentet under bland annat rubriken *8 Information, utbildning och skydd av medarbetare* framgår att kvalitetsansvarig tillsammans med ledningsgruppen har till uppgift att skapa de skyddsåtgärder som behövs för de medarbetare som kan riskera att hamna i en hotsituation i samband med rapportering till Finanspolisen.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets rutiner och riktlinjer för skydd av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter är bristfälliga. Detta då det inte framgår vilka åtgärder som vidtas för *kommande* hot, hämnd och andra fientliga handlingar. Att enbart ange att olika funktioner inom bolaget ska skapa de skyddsåtgärder som behövs är inte tillräckligt för att uppfylla regelverket i denna del.

Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av att bolaget saknat ovan nämnda rutiner och riktlinjer att bolaget under tillsynsperioden

⁴⁰ 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

därigenom har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.⁴¹ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enskilda transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.⁴² Skärpta kundkännedomåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.⁴³ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter eller tjänster kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴⁴ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.⁴⁵

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴⁶ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.⁴⁷ Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.⁴⁸

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget saknar en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Mot bakgrund av detta saknar bolaget förutsättningar för att identifiera hur bolaget tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta medför även att bolaget inte heller har kunnat lägga några identifierade tillvägagångssätt till grund för framtagandet av

⁴¹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴² 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁴³ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

⁴⁴ 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁵ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁶ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

⁴⁷ 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁴⁸ 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

exempelvis ”varningssignaler” som bolagets anställda hade kunnat använda som stöd i arbetet.

Oaktat det ovanstående vill Länsstyrelsen framföra följande med anledning av bolagets rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering.

Av dokumentet ”Accounters rutiner för att förhindra penningtvätt/finansiering av terrorism” under rubriken *6 Utförda tjänster – transaktioner* framgår att bolaget löpande bevakar att deras kunders redovisning inte innehåller felaktigheter. Detta sker framför allt genom rimlighetsbedömningar och i dialog med kunden vid oklarheter exempelvis avseende att underlag finns till alla verifikationer och att verifikationer följer normala mönster. Bolaget uppger även exempel på transaktioner som särskilt bevakas såsom kapitaltillskott utan underlag samt betalningar till och från utlandet.

Av samma dokument under rubriken *7 Åtgärder vid misstanke om penningtvätt* framgår att om felaktigheter upptäcks i redovisningen som inte får en godtagbar förklaring av kunden ska kundansvarig kontakta kvalitetsansvarig som gör en egen bedömning och tar ställning till vidare utredning. Om misstanke kvarstår efter närmare analys har kvalitetsansvarig att utan dröjsmål rapportera alla omständigheter som kan tyda på penningtvätt till Finanspolisen.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets rutiner även i denna del är bristfälliga. Det framgår inte hur kunderna ska kontrolleras eller hur bolaget ska upptäcka aktiviteter och transaktioner som avviker från vad bolaget har anledning att räkna med. Det framgår heller inte vilka omständigheter, det vill säga aktiviteter och avvikelser, som kan motivera en närmare granskning och utredning. Att löpande bevaka att bolagets kunders redovisning inte innehåller felaktigheter eller att bolaget särskilt bevakar vissa typer av transaktioner utgör inte en rutin för *hur* bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som avviker från vad bolaget har anledning att räkna med.

Bolagets rutiner för övervakning saknar vidare en uppgift om att bolaget ska vidta skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder om avvikelser eller misstänkta aktiviteter uppmärksammas. Även om bolaget visserligen uppger att en närmare analys ska vidtas om misstanke kvarstår framgår dock inte att det är skärpta åtgärder för kundkännedom som ska vidtas. Såsom Länsstyrelsen konstaterat ovan under rubriken *Kundkännedom* saknar bolaget dessutom rutiner för skärpta åtgärder för kundkännedom, det vill säga att det av bolagets rutiner inte heller framgår vad sådana åtgärder utgörs av för kontroller samt hur dessa kontroller genomförs. Länsstyrelsen vill i sammanhanget också påpeka att avvikelser och misstänkta aktiviteter inte specifikt behöver vara kopplat till en omständighet i redovisningen såsom bolaget anger utan avvikelserna

kan avse andra omständigheter såsom till exempel hur kunden normalt använder bolagets tjänster eller avse avvikelser från hur kunden normalt agerar.

Bolaget har heller inget system på plats för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter huruvida bolaget under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art. I vart fall framgår det inte av ovan nämnda dokument att sådant system finns i verksamheten.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolagets dokumenterade rutiner och riktlinjer gällande övervakning inte är tillräckliga. Detta har inneburit att bolaget under tillsynsperioden har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdelsen är av allvarlig art.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁴⁹ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bland annat utse en ansvarig för regelefterlevnad⁵⁰, en centralt funktionsansvarig⁵¹ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁵². Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁵³ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁵⁴

Länsstyrelsens bedömning

Som svar på Länsstyrelsens begäran att redovisa de rutiner och riktlinjer avseende intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser som finns i bolaget samt uppgift om vem i verksamheten som ansvarar för regelefterlevnad har bolaget hänvisat till rubrikerna 2 och 7-9 i dokumentet ”Accountors rutiner för att förhindra penningtvätt/finansiering av terrorism”.

⁴⁹ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁰ 6 kap. 2 § första stycket 1 penningtvättslagen.

⁵¹ 6 kap. 2 § första stycket 2 penningtvättslagen.

⁵² 6 kap. 2 § första stycket 3 penningtvättslagen.

⁵³ 6 kap. 2 § andra stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁵⁴ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Av dokumentet under rubriken *9 Kvalitetsuppföljning, interna kontroller* framgår att bolagets kvalitetsansvarig löpande utvärderar bolagets system och rutiner för åtgärder mot penningtvätt samt att respektive uppdragsansvarig utför planerade och nödvändiga kontroller för sina kunder. Funktionsansvarige ska även göra regelbundna stickprov inom de områden som ingår i byråns rutiner mot penningtvätt. Kundansvarig utvärderar uppdrag och är i övrigt observant på kundens transaktioner, samt ska snarast kommunicera risker eller oklarheter till kvalitetsansvarig.

Av samma dokument under rubriken *2 Ansvariga* framgår att funktionsansvarig är ansvarig för att förhindra att bolaget blir utnyttjat för penningtvätt. I detta ansvar ligger att löpande uppdatera skriftliga rutiner, omvärldsbevakning, information om penningtvätt till medarbetarna, uppföljning av att medarbetarna följer bolagets rutiner för att förhindra penningtvätt samt att vara kontaktperson vid inrapportering av misstänkta fall till Finanspolisen.

Länsstyrelsen bedömer att det bolaget redogjort för inte utgör tillräckliga rutiner och riktlinjer vad gäller intern kontroll. Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget har redogjort för ett antal uppgifter som funktionsansvarig/kvalitetsansvarig har, men det framgår inte hur den interna kontrollen genomförs i verksamheten. Bolaget uppger exempelvis att funktionsansvarig/kvalitetsansvarig ska genomföra regelbundna stickprov inom de områden som ingår inom bolagets rutiner mot penningtvätt. Det framgår dock inte vad det är för stickprov som ska göras eller hur de ska utföras samt vad som avses med regelbundenhet.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget under tillsynsperioden löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att inte uppfylla kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse, eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelserna är allvarliga, upprepade eller systematiska får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.⁵⁵ Länsstyrelsens föreläggande får förenas med vite.⁵⁶

⁵⁵ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵⁶ 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁵⁷ Omständigheter som anges i 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen är typiskt relevanta och kan påverka bedömningen i både försvårande och förmildrande räkning.⁵⁸

I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁵⁹

I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁶⁰

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvätsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit i nästintill samtliga delar av regelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har således inte haft någon allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har redan på denna grund saknat förutsättningar för att ha verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer. Oaktat den omständigheten att bolaget saknat förutsättningar så har Länsstyrelsen bedömt att de rutiner och riktlinjer som funnits i bolaget avseende kundriskprofiler, kundkännedom, utbildning, skydd, övervakning, samt intern kontroll varit bristfälliga. Bolaget har även ingått eller upprätthållit affärsförbindelser utan att ha tillräcklig kännedom för att kunna hantera risken förknippad med den enskilde kunden. Sammantaget har Länsstyrelsens granskning visat att bolaget inte uppfyller kraven i penningtvätsregelverket i flera väsentliga delar.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visast att ovan angivna brister föreligger. I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självmant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.⁶¹ Därtill ska hänsyn i förmildrande riktning tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller

⁵⁷ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁸ Prop. 2016/17:173 s.554f.

⁵⁹ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen

⁶⁰ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen

⁶¹ Prop. 2016/17:173 s. 555.

påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen bedömer att några skäl i förmildrande riktning inte har framkommit.

Överträdelserna av penningtvättsregelverket är enligt Länsstyrelsens sammanvägda bedömning av allvarlig art. Länsstyrelsen kan konstatera att överträdelserna har pågått under hela tillsynsperioden. Bolaget har således under tillsynsperioden löpt avsevärt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelserna, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande 1 miljon euro.⁶² Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheter som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelserna.⁶³

Av förarbeten framgår att sanktionsavgiftens storlek bör, som allmän utgångspunkt, stå i proportion till *överträdelsernas allvarlighet*.⁶⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvättsregelverket är av allvarlig art. Detta eftersom bolaget har saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning och de rutiner och riktlinjer som krävs enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har därmed löpt avsevärt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare beaktar Länsstyrelsen bolagets storlek och därigenom stora kundbas i förhållande till att bolaget saknat förutsättningar att inhämta uppgifter om sina kunder i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen beaktar även att överträdelserna har pågått under hela tillsynsperioden (närmare två år), vilket får anses vara en

⁶² 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁶³ 7 kap.16 § penningtvättslagen.

⁶⁴ Prop. 2016/17:173 s. 556

förhållandevis lång tid. Sammantaget är detta omständigheter som enligt Länsstyrelsens mening talar i försvårande riktning vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Länsstyrelsen beaktar även att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen har därför att fastställa sanktionsavgiften till ett belopp i kronor motsvarande högst en miljon euro, som nu motsvarar cirka 11 070 000 kronor. Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett belopp lägre än 5 000 kronor. Vid bestämmandet av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁶⁵

Under räkenskapsåret den 1 januari 2019 till och med den 31 december 2019 uppgick bolagets nettoomsättning till cirka 287 miljoner kronor och under räkenskapsåret den 1 januari 2020 till och med den 31 december 2020 uppgick bolagets nettoomsättning till cirka 267 miljoner kronor. Bolaget har uppgett att 49 procent av dess omsättning härrör från tillsynspliktig verksamhet. Länsstyrelsen finner inte skäl att ifrågasätta bolagets uppgifter i denna del.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning och finansiella ställning samt andra relevanta omständigheter bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 5 000 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldigheten att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 18 samt 19, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 14-15 §§, 3 kap. 1 § första stycket, 2-4 §§, 7-8, 9, 11-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-2 §§, 6-7 §§, 6 kap. 1-2, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §,

⁶⁵ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 ”Förstärkta kapitaltäckningsregler” s. 240.

25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-6 §§, 8-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma att det sedan tillsynsärendet mot bolaget inleddes har skett vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Med anledning av detta meddelade Länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2021:36) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen.

Detta beslut kan överklagas

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av t.f. chef för enheten för förvaltning Karin Hultman med jurist Per Claesson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga

1. Överklagandehänvisning

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 26925-2020.